

Evropský národ?

30.dubna 2007 Tomáš Grulich

Jako nový senátor jsem byl zvolen do Výboru pro záležitosti Evropské unie a poprvé jsem se začal blíže setkávat s materiály této instituce. Doposud jsem se věnoval komunální politice a jako historik jsem se zaměřoval na novodobé české dějiny.

Během Berlínské deklarace vyšlo v našem tisku mnoho článků, kde se také objevovaly historické paralely, někde sedící více, někde méně. Ti, co zacházeli nejdále, se opírali o Říši Karla Velikého z 9. století, jiní o Vestfálský mír, kterým byla ukončena třicetiletá válka, a ti nejbližší realismu začínali Vídeňským kongresem z roku 1814, kdy se řešil vývoj Evropy po napoleonských válkách. Současná Evropa nenavazuje na tradici velkých říší, ale vychází z kompromisu smluvních vztahů mezi jednotlivými státy v 19. století. Jít hlouběji je nesmysl.

V souvislosti s požadavkem německé ministryně školství Annete Schavanové na společnou evropskou učebnici dějin, se také objevily články skloňující evropský národ, a tedy ideové dějiny Evropy (naposledy Miroslav Balcar v Lidových novinách ze dne 7. 4. 2007).

Používané pojmy - národ, národnost a stát nejsou historicky neměnnou entitou. My často hájíme své národní zájmy, a ty nejsou historicky totožné s národním zájmy např. Francie a Velké Británie. V těchto zemích národ = stát. Pojetí národa je rozdílné ve většině států dnešní EU. Snaha o zřízení státního národa vedla politiky první republiky k zavedení pojmu národ československý, jenž byl uměle vytvořen jako protiváha českým Němcům, kterých bylo v nové republice o poznání více, než bylo Slováků. Jak tato snaha dopadla, vzpomíná si snad každý. Zde už je jen krůček k úvaze EU o evropském národu. Zní to jako Stalinova definice (opírající se o Engelsovo učení) „národa“, kde vedle jazykové a politické identifikace vycházel z antagonistických třídních vztahů, jež zanikly po VŘSR a začal se vyvíjet nový socialistická národ, jehož vrcholem je kvalitativně nový národ, a to Sovětský lid.

Uplatnění této definice vede spíše k nacionálním třenicím, než k radosti ze společného celku. Chceme-li si vzít příklad z historie, je jím celní spolek německých států (1834) vedoucí ke sjednocení Německa v roce 1871.